

EL SOMNI D'UNA NIT D'AMOR

JOSEP MARIA SOLÀ

Aquesta narració vol ser un homenatge a Ramon Llull (1232-1316), un dels escriptors més importants de la literatura universal, en el 700è aniversari de la seva mort. Els fragments en negreta pertanyen al seu *Llibre d'Amic e Amat* (1276), una meravella que tothom, tard o d'hora, hauria de llegir.

«En tristícia i en llanguiment estava un home en estranya terra, i fortament es meravellava de les gents d'aquest món com tan poc coneixien i amaven Déu, qui aquest món ha creat i donat als homes en gran noblesa i bonesa, per tal que per ells fos molt amat i conegut».

Fèlix o Llibre de meravelles (1289). Pròleg: Ramon Llull

Cau la nit damunt les pedres i les cases de la ciutat. Un gos udola dins la fosca perquè té por de morir sol al carrer. La resta és silenci. En una cambra qualsevol, un home de quaranta anys, barbat, magre i ullerós, s'aixeca del llit i encén una llàntia que col·loca sobre l'escriptori. Una altra nit de vetlla i de dolor. Una altra nit en què el domini fosc i la tempestat de flama se li fan insuportables i l'obliguen a agafar la ploma i a intentar fixar de nou els termes d'una absència i d'un buit que no ha aconseguit d'emplenar amb res i que acreixen constantment la seva angoixa i desesper més íntims.

He de trobar una resposta a aquesta absència. Si la veritable existència és en una altra banda, el meu jo de debò, recòndit, també hi deu poder ser. La persona és probablement un límit: si simbolitzo amb una paret els límits de la condició humana, els límits de l'home i, més enllà de la paret, situo el tot indefinit, un buit-ple sobirà, el meu intent consistirà a dibuixar amb precisió els contorns d'aquest límit i alhora descobrir-hi l'àmbit que ocupa aquest més enllà i el seu perfil característic.

¿Qual cosa fou abans: o ton cor, o amor? Respòs, e dix que en un temps foren son cor e amor; car si no ho fossen, lo cor no fóra creat a amar, ni amor no fóra creada a cogitar.

Per exposar el meu pensament he triat el diàleg, un diàleg que és argumentació dialèctica —molt proper a allò que feien Plató/Sòcrates—, el qual crec que m'ha de portar al coneixement últim de la veritat. He arribat a la conclusió que allò primari en el nostre moviment anímic no és la lírica ni l'èpica sinó allò teatral, el diàleg de dues o més veus. Si parlar és manifestar l'imaginar, l'objectiu d'*afatus* —el sisè seny/la parla— serà el de manifestar els secrets dedins concebuts segons entendre o imaginar. D'aquesta manera, l'home parla sota raó d'*afatus*. Conec la primordialitat del fet dramàtic en la ment humana. Tot pensament, malgrat sigui en solitud i sense fer soroll, comença per ser una escenificació, un repartiment de papers, de rols.

Demanaren a l'amic de què neixia amor, ni de què vivia, ni per què moria. Respòs l'amic que amor neixia del remembrament, e vivia de intel·ligència, e moria per oblidament.

Ja que el desamor és la mort i l'amor és vida, qui m'ha de conduir en aquest camí de recerca és l'amor. He d'atrapar, doncs, l'espai primigeni del qual l'home era posseïdor, atrapar i perpetuar l'espai que he perdut. L'amor es convertirà, així, en aquest pelegrinatge de l'espai. Tal volta no l'he trobat abans perquè vivia en l'absència del meu remembrament i en la ignorància de la meua intel·ligència. Conèixer és recordar: dins el meu record i en el meu pensament/raó he de trobar-hi tot el que anhelo i desitjo. Ho he de comprendre abans de poder-ho estimar.

Esguardava l'amic si mateix per ço que fos mirall on veés son amat, e esguardava son amat per ço que li fos mirall on hagués coneixença de si mateix.

Jo mateix he de ser el mirall i els seus reflexos m'ha de donar el meu jo més arcaic i pregon. Em trobava tan immersit en la meua solitud que no vaig saber reconèixer l'ombra que es reflectia damunt el mur, l'ombra que reflectia el meu propi mirall: jo mateix. I aquesta ombra, aquest límit últim, aquesta identitat més pregona que jo cercava era la idea de Déu que havia perdut.

L'amic, ab sa imaginació, pintava e formava les faiçons de son amat en les coses corporals, e ab son enteniment les polia en les coses espirituals, e ab volentat les adorava en totes creatures.

M'he adonat que allà on acaba el meu límit com a persona, com a home, comença la idea de Déu —pura actualitat, pur pensament en essència i en operació—, i que aquesta idea de Déu també és un límit, un límit que comença al final del límit de l'home, al començament del començament de l'amic, i que acaba en el final del pensament de l'amic, quan aquest abandona aquest pensament que va més enllà d'ell mateix.

Tingué sòn l'amic, qui molt havia treballat en cercar son amat; e tingué paor que no oblidàs son amat. E plorà, per ço que no s'adormís, ni son amat no fos absent a son remembrament.

L'amor és, al seu torn, la força que mena aquest pensament, la substància/element on viu, creix i es projecta, i és, alhora, el mitjà de relació que hi ha entre aquest pensament-que-pensa-Déu, l'amic, i la-idea-mateixa-de-Déu, l'amat.

Amor, amar, amic e amat s'acorden tan fortament, que una actualitat són en essència, e diverses coses són l'amic e l'amat concordants sens cap contrarietat e diversitat de essència.

Buscant el significat, el començament i la fi del meu propi rol, he trobat al dedins de mi mateix la presència i l'actuació de dos rols més que fins ara havia ignorat, o no havia escoltat: l'amor i la idea de Déu omplen ara aquell espai perdut que no aconseguia de posseir.

Contemplant l'amic son amat, s'assubtilava en son enteniment, e enamorava's en sa volentat. E és qüestió, per qual dels dos assubtilava pus forment sa remembrança a recordar son amat.

No pretenc fer del meu amor el centre del món ans convertir el món sencer en el centre del meu amor, de la meva passió. Això pot ésser una follia, i ¿què és la bogeria, sovint, sinó un excés de subjectivitat? Tot amor viscut i pensat intensament és, al capdavant, una follia. Sé, però, que quan l'amor s'acabi i amb l'amor perdi tot el món, em quedarà el meu jo, el meu jo acompanyat del més subtil amor, del meu amat.

Amor és mar tribulada de ondes e de vents, qui no ha port ni ribatge. Pereix l'amic en la mar, e en son perill pereixen sos turments e neixen sos compliments.

S'aixeca l'alba damunt les pedres i les cases de la ciutat. Un gall canta dins la claror esmorteïda perquè vol allunyar les estrelles i exaltar els horitzons. En una cambra qualsevol, un home construeix Déu amb la paraula. L'home és el somni d'una ombra, i un home ha somniat tota la nit aquesta ombra fins a donar-li nom, espai i origen. Un home ha dit Déu i l'ha fet en el seu intent de ser guspira anònima de llum dins el somni de foc d'algú que, en aquell moment, també el somnia.

JOSEP MARIA SOLÀ BONET (Calaf, 1961) és escriptor, professor i activista cultural. Pertany al col·lectiu *Narradors Centrals*. La seva darrera obra publicada és *Un salt al blau* (2016). Ha col·laborat en el segon volum de conferències *Calaf, mil anys* (Mil·lenari de Calaf, 2016).